

Examenul de bacalaureat național 2017

Proba E. c)

Istorie

Varianta 10

Filiera teoretică, profil umanist, toate specializările; Filiera vocațională - profil artistic, toate specializările; - profil sportiv, toate specializările; - profil pedagogic, specializările: bibliotecar-documentarist, instructor-animator, instructor pentru activități extrașcolare, pedagog școlar; - profil teologic, toate specializările.

- Toate subiectele sunt obligatorii. Se acordă 10 puncte din oficiu.
- Timpul de lucru efectiv este de 3 ore.

СУБЈЕКАТ I

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведене изворе:

A. „Дана 14 априла 1877., Карол (Carol) је председавао заседање Крунског Савета (Consiliului de Coroană) [...]. Конкретна ситуација била је јасна већини присутних и ови су пристали на уговор са Русијом. М.Когалничану (M. Kogălniceanu), који је постао министар спољних послова [...], потписује конвенцију. [...] Русија објављује рат Турској 24 априла, и истог дана, њене трупе су почеле прелазити Прут (Prutul) у Молдави (Moldova). Румунска влада одмах протестује, пошто Сенат и Дом (Senatul și Camera) нису ратификовали конвенцију. Снажно се протестовало против прокламација румунском народу од стране руских војсковођа, сматране као отимање сувереног ауторитета. [...]

Јавно мњење и чланови Дома затражили су да влада одмах прокламује независност. [...] Дана 21 маја, М. Когалничану декларисао је да су гласови Дома и Сената [...] за усвајање конвенције са Русијом, прекинуле последње везе Румуније (România) са Отоманском империјом и да су Румуни независна нација. Дом је реаговао одлучно, усвојивши акт о «апсолутној независности» државе. Сенат је исто поступио тога дана. Ипак румунска иницијатива није имала подршку великих сила. Оне су сматрале овај поступак као кршење постојећих уговора и компликовање ситуације и тако опасне.”

(K. Hitchins, *România 1866-1947*)

B. „Русија је желела да једино она искористи победу и склапа засебни мир са Турцима, у Сан Стефану, фебруара 1878. [...]. Велике силе, нарочито енглеска и Аустро-Угарска протестују и закључује се нови мир, у Берлину, који је узравнотежио ситуацију [...]: Енглеска прима острво Кипар, Аустро-Угарска прима администрацију над Босном и Херцеговином, Бугарска северно од Балкана постаје аутономна провинција под суверенитетом Отоманске империје, Русија прима територије у Кавказу и на Црном мору. Истовремено, призната је независност Румуније, Србије и Црне Горе. Румунија није имала разлоге задовољства. [...] Држави није призант статус војног савезника, а Русија, које се обавезала да брани територијални интегритет Румуније, заузима три жупаније са југа Басарабије (Basarabiei), значајне за приступ Дунаву (Dunăre). Такође, за међународно признавање државне независности од стране великих сила, Румунија мора да призна држављанство и нехришћанском становништву са своје територије. [...]. Ипак, велике силе су пристале да признају, на предлог Русије, уједињење централне и северне Добруџе (Dobrogei) и Делте Дунава (Delta Dunării) са Румунијом [...].”

(I. A. Pop, *Istoria românilor*)

Полазећи од ових извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените једну државу којој се признаје независност 1878. наведену у извору **B**.
2 бода
2. Одредите, из извора **A**, информацију која се односи на министра спољних послова.
2 бода
3. Наведите две велике силе из извора **A**, односно из извора **B**
6 бодова
4. Напишите, на испитни папир, слово које одговара извору који тврди да влада је протестовала против акција руских војсковођа.
3 бода
5. Напишите једну везу узрок-последица између две информације из извора **B**, назначивши улогу сваке понаособ (узрок, односно *последица*).
7 бодова
6. Представите две мере консолидовање румунске модерне државе усвојене у другој половини XIX-ог века, пре догађаја на које се односе извори.
6 бодова
7. Наведите једну сличност између двеју акција румунске државе у међународним односима почетком XX-ог века.
4 бода

СУБЈЕКАТ II

(30 бодова)

Прочитајте, пажљиво, ниженаведени извор:

„Спољна политика Петра Мушата (Petru [Mușat]) имала је зацртану линију: чврсту алијансу са Пољском и Влашком (Țara Românească).[...] Године 1387., он полаже [...] вазалство Владиславу Јагелону [...] признајући као свог сузерена и обећава му помоћ против непријатеља. Наравно, и краљ Пољске морао је да помаже владара Молдавије (Moldovei) против непријатеља.[...]Признавање пољске сузерености представља меру предосторжности од старне Петра. Она спречава један напад са северне стране и обезбеђује истовремене помоћ у сукобу са Угарима. [...] Околности су довеле да је помоћ била потребна убрзо, али не у војном облику нити као што се очекивало, од Пољака за Молдавце, него [...] супротно. Године 1388. [...] краљ Пољске обрати се Петру, молећи га за зајам од 4000 сребрних рубаља [...]. Петар [...] му је набројао само 3000. Добија, у замену, један акт који тврди да свота ће бити враћена за три године, а гаранција јесте област Халича – познат [...] под именом Покуција–коју владар Молдавије има право заузети у случају невраћању дуга. [...]

Петар је посредовао зближавање савременог владара Влашке, Мирче Старог (Mircea cel Bătrân), Пољацима. Један од разлога који је довео владара Молдавије да ступи у вези са Владиславом Јагелоном, односно избегавање угарског напада, или – у случају да се догоди-помоћ да би се одстранио, одговарао је и Мирчи. И он је могао бити нападнут са севера од Угара [...]. а опасност за њега је била већа и због напада [...] Турака који стиђу до Дунава (Dunării). Због тога, Мирча тражи савезнике и проналази их [...] у Пољацима. Дана 10 децембра 1389., након неколико месеци од пораза хришћана са Балкана од стране Турака код Косовог Поља, Мирчини посланици [...] склапају у Радому, северно од Варшаве, савезнички споразум са Владиславом Јагелоном. [...] Дана 17 марта 1390. [...] назанчени су детаљи уговора. Предвиђено је, овог пута, да краљ Пољске, неће кренути рат против Угарске без да јави Мирчи и његовом савету разлог, ратовања одобреном од стране пољског већа. Такође, ако би се склопио мир између Жигмунда, краља Угарске, и Мирче, овај би требао бити признат и потврђен и од стране Владислава. Сваки нови члан алијансе морао би поштовати предвиђања уговора.” (C. C. Giurescu, *Istoria Românilor*)

Полазећи од овог извора, одговорите на следеће захтеве:

1. Напомените битку наведену у датом извору. **2 бода**
2. Утврдите век на који се односи дати извор. **2 бода**
3. Наведите, из датог извора, владара Влашке и један узрок његове алијансе са Пољацима. **6 бодова**
4. Наведите, из датог извора, две информације о предвиђањима алијансе између Влашке и Пољске, потписане 1390 године. **6 бодова**
5. Формулишите, на основу датог извора, једно мишљење о вазалству Петра Мушата, подржавајући га са две информације из датог извора. **10 бодова**
6. Аргументујте, путем историјског догађаја, тврдњу да Румуни учествују у дипломатским акцијама у другој половини XV-ог века (Бодује се представљање историјског догађаја и употреба појмова који изражавају узрочност и закључак). **4 бода**

СУБЈЕКАТ III

(30 бодова)

Израдите, на приближно две странице, есеј о стаљинизму и национал-комунизму у Румунији (România), имајући у виду:

- напомену двеју акција Румуније у периоду стаљинизма и прецизирање једне њене карактеристике;
- представљање једног историјског догађаја о ставу Румуније у међународним односима, у периоду стаљинизма;
- напомену двеју акција национал-комунистичког режима у Румунији;
- формулисање мишљења о спољној политици Румуније у периоду национал-комунизма и подржати га једном историјском чињеницом

Напомена! Бодује се употреба **адекватног историјског речника**, **структура есеја**, представљање **везе узрок-последича**, сачињавање **историјског аргумента** (представљање релевантне историјске чињенице и употреба појмова који представљају узрочност и закључак), поштовање **хронолошког/логичног редоследа** историјских чињеница и **уклапање** есеја у оквиру захтеваног простора.